

на тая конференция по-скоро на единъ конвентъ, отколкото на единъ безпристрастенъ ареопагъ.¹⁾

Между многото нови построения — несществуващи нито въ единъ отъ договоритѣ отъ миналото — които свѣтовниятъ ареопагъ се опита да създаде и постави като юридическа и морална основа за бждащитѣ международни отношения на човѣшкитѣ общества, сж несъмнено постановленията, намѣрили мѣсто въ мирнитѣ договори въ отдѣлитѣ „репарации“. За България ч. VI. отъ Договора.

Понеже материята, която тѣ засѣгатъ е една отъ най-важнитѣ и сждбоносно по своитѣ послѣствия, както това ще се види по-долу, а отъ друга страна, сждцата бѣ обоснована отъ поетитѣ задължения на прелиминарния миръ, на чиято база само се приключиха военнитѣ дѣйствия, за яснота и последователностъ налага се едно изследване на условията които доведоха до конференцията отъ 1919/20 год. Тамъ именно ще намѣримъ принципитѣ и мотивитѣ на новата система, които впоследствие съ по-малки или по-голѣми изменения трѣбваше да влезатъ като сщественна часть на всички договори. Това се налага особено, за да се види, че договоритѣ за примирие съвсемъ не бѣха оставили развързани ржцетѣ на С. и Сдр. Сили, както това може да се мисли отъ нѣкои.

II. Първа България сложи оржжието, възприемайки прокламиранитѣ отъ Уйлсона 14 точки. Въ месецъ разстояния тя биде последвана и отъ останалитѣ и съюзници. Единствена Германия още преговаряше. Когато на 5.X. 1918 г. тя съобщи на президента, че е готова да пристъпи къмъ преговори за миръ, поставяйки сждцо като главно условие Уйлсоновитѣ точки, на запитването отъ страна на президента отъ 8.X. с. г. разбира ли се съ това, че освенъ тѣхъ тя признава и условията изложени въ 4-тѣ послания на Уйлсона и дали намѣрението на германското правителство е само да се засѣгнатъ известни практически подробности, както и начина на тѣхното прилагане, германското правителство отговори утвърдително.²⁾ Следователно, на тая конференция следваше да се изработятъ само подробноститѣ и начина на прилагането имъ, придържайки се строго въ условията, опредѣлени по-горе.

Ето, най-сщественитѣ мѣста интересуващи материята:

Четиримадесетъ точки. Точка 3 — „Отстраняване на всички икономически ограничения доколкото това е възможно. Изработване на еднакви условия за търговия за всички държави, които сключатъ миръ и които се присъединяватъ къмъ него“.

Точка 6, 7, 8 и 11 — „Изпразване и възстановяване на всички завладѣни области специално Белгия“. Прибавка на съюзниците: „Ще се иска компенсация за всички повреди на гражданското население, нанесени му по суша, вода и по въздуха“.

Предъ комисията на 11. II. 1918 г. „Не ще се допуснатъ никакви анексии, никакви контрибуции, които биха имали наказателенъ характеръ“.

Ню-Йоркъ 27. IX. с. г. (1): „Безпристрастна справедливостъ, която ще се раздава не трѣбва да прави никаква разлика между тия, къмъ които искаме да бждемъ справедливи и ония, къмъ които искаме да бждемъ несправедливи (*еднакво третиране на победителни и победени.* Бел. Авт.); 2) „Никакъвъ специаленъ или отдѣленъ интересъ, на който и да е народъ или група отъ народи не може да бжде поставенъ като основа, на която и да е часть отъ договора, ако той не е въ съгласие съ общитѣ интереси“; 3) „Въ общото семейство на Лигата на Народитѣ не може да има мѣсто за никакви лиги или алианси или специални конвенции и разбирател-

¹⁾ Идеята за равенството на държавитѣ отъ междудържавното общество, както и съзнанието, че войната само временно разделя народитѣ, бѣха изработили трайната традиция въ междудържавната практика следъ свършване на военнитѣ действия победители и победени да третиратъ на равна нога условията на мира. Редко изключение, ако не и единствено, и то по-скоро на базата на религиознитѣ различия е Вестфалския Конгресъ отъ 1644—1648 г. Последниятъ се състоя, както е известно въ близкитѣ градчета на Вестфалия: Мюнстеръ и Оснабрюкъ. Въ първия заседаваха представителитѣ на католическитѣ държави, въ втория — протестантскитѣ, като се сношаваха писмено. Поради религиозната умраза, която бѣше единъ отъ главнитѣ мотиви за 30-тѣ годишната война, естествено бѣше представителя на папата да не може да заседава съвмѣстно съ тоя на шведския кралъ Густавъ Адолфъ. По последното се обяснява още и отъ обстоятелството, че самото сщществуване на Международния Съюзъ бѣ съмнително. Едва на Вестфалския миръ се поставятъ началата на Междудърж. Съюзъ. На Виенския Конгресъ отъ 1815 г. победена Франция третираше на равни начала съ победителитѣ. Опититѣ на държавитѣ победителки да наложатъ своето надмощие надъ Франция не сполучиха. Силния аргументъ на Тайлеранъ ги принуди да признаятъ несъответствието на договарянията съ установения правотъ редъ на Междудържавното Общество! Въ 1870 г. сждцо Франция не е изключена отъ участието си въ обсъждането условията на мира Презъ 1919-20 г. т. е. после 100 години победнитѣ държави се повикаха само да заявятъ приематъ ли, или не изработенитѣ отъ „Съвета на 5-тѣхъ“ при най-строга дискреция мирни договори. . .

²⁾ Документитѣ по сключване на примирieto сж събрани въ 8 тома на официалното издание на Германското М. на Вн. Работи подъ заглавие: „Materialien betreffend die Waffenstillstandverhandlungen 1919—1920“. Berlin.